

International Migration Outlook: SOPEMI – 2006 Edition

Summary in Czech

Výhled v oblasti mezinárodní migrace: SOPEMI – Vydání 2006

Přehled v českém jazyce

Úvodník

Management migrace – umění vyváženého přístupu

S rostoucím objemem migrace a se stále větším nedostatkem pracovních sil se migrace stává jedním z témat politické agendy zemí OECD...

V posledním desetiletí se otázka mezinárodní migrace stala ve většině zemích OECD běžnou součástí politické agendy. To má několik příčin. Za prvé jsou to migrační toky, které v 90. letech minulého století zaznamenaly rapidní nárůst a prostřednictvím nezákonných nebo nekonvenčních postupů (žádost o azyl, překročení doby turistického pobytu) začínají v současnosti opět získávat na síle. Do zemí OECD nyní každý rok legálně přibývá téměř tři milióny dlouhodobých migrantů a zahrneme-li i dočasnou migraci mezinárodních studentů (viz Kapitola 1), je toto číslo ještě větší. A to nepočítáme nepovolenou migraci. Za druhé lze v blízké budoucnosti se stárnoucí populací a klesajícím zájmem o určitá povolání v zemích OECD (věda, stavební profese) očekávat zvýšenou potřebu migrace pracovníků.

To ale bude možné jen v případě, že se v hostitelské zemi podaří bez potíží integrovat minulé i současné migranty, jejichž počet stále roste a roste. Pozice migrantů (minulých i současných), včetně jejich potomků, na trhu práce není však v mnoha zemích již tak příznivá jako bývávala.

... avšak z migračního managementu se stala nesnadná hra na obě strany

Před vládami nyní stojí choulostivý úkol v podobě nalezení rovnováhy mezi otevřeností mezinárodní migrace – s nadějí na přilákání žádaných kvalifikovaných pracovníků k uspokojení domácích potřeb a s přísným managementem migračních přílivů, jako signálem pro veřejnost a pro potencialní migranty, že nepovolená migrace není tolerována – a implementací účinných opatření k zajištění integrace migrantů.

A to bude obtížný úkol. Vyžaduje to ustanovit správný poměr výběrových a nevýběrových migrantů, dočasných a stálých migrantů, vysoce kvalifikovaných a těch z nízkou kvalifikací, a obecně větší otevřenost i kontrolu.

Výběr migrantů není jednoznačnou záležitostí a všechny migranty nelze výběru podrobit

Za prvé, výběr migrantů není vždy jednoznačnou záležitostí. Samozřejmě ve všech zemích existuje významná část migrace, na kterou vlády nahlížíjí zdrženlivěji. A to kvůli uznání lidských práv (právo rezidentů na život se svými rodinami, na uzavírání manželských svazků s kýmkoli si budou přát nebo možnost kohokoli adoptovat), nebo s ohledem na podpis mezinárodních úmluv (jako je Ženevská konvence o uprchlících, nebo dohoda o volném pohybu). Již takováto „nevýběrová“ migrace (viz Kapitola 2) přináší hostitelským zemím zdroje pracovních sil, ale ne vždy pro ta povolání, po kterých je poptávka. Uspokojení takové poptávky znamená zvýšit celkové úrovně za účelem přilákání těch správných lidí s tou správnou kvalifikací.

V některých zemích se výběr provádí na základě jazykové způsobilosti, pracovních zkušeností, vzdělání a věku...

Jakým způsobem migranty vybírat a v jakém množství? Měli by být migranti vybíráni na základě jejich osobních charakteristik, s udělováním bodů za jazykovou způsobilost, pracovní zkušenosti, vzdělání, věk a měli by být vybíráni pouze ti, kteří shromáždí požadované minimální množství bodů? Taková je praxe v Austrálii, Kanadě a na Novém Zélandu. Migrační režimy těchto zemí jsou často dávány za následovníhodné příklady pro ostatní země OECD. Více než asi 60 % migrantů (včetně rodinných příslušníků) spadá v těchto zemích do skupiny kvalifikovaných migrantů.

... zatímco v jiných zemích provádí výběr zaměstnavatelé – pracovníci tak při příjezdu mají práci

V praxi, mimo osoby migrující v rámci režimů volného pohybu, jako je tomu v Evropské unii, dochází k legálnímu výběru migrujících pracovníků ve všech zemích. Na rozdíl od Austrálie, Kanady a Nového Zélandu, kde jsou migranti vybíráni státní administrativou, jsou tito pracovníci vybíráni spíše zaměstnavateli. Vlády nicméně někdy zavádějí platová, zaměstnanecká nebo vzdělávací kritéria, která omezují tyto potenciální možnosti. A také, pokud jsou migranti vybíráni zaměstnavateli, získají po příjezdu práci spíše, než když se o sebe musejí v nové zemi postarat sami. V minulosti fungoval systém uvádění výběrových migrantů na trh práce bez předem sjednaného zaměstnání v Austrálii a Kanadě. V poslední době však tím, jak zaměstnavatelé přisuzují kvalifikaci a zahraničním pracovním zkušenostem stále menší hodnotu, se objevují hranice možností tohoto systému. A to i přesto, že tyto země začaly s udělováním bodů potencialním migrantům za pracovní nabídky a začaly vybírat z osob, které v zemi již jsou s dočasným statutem.

Rozhodování o počtu vpuštěných migrantů není triviální...

Dalším problémem je vpuštění toho správného počtu migrantů: pusťte jich moc a někteří z nich budou mít s hledáním práce problémy; pusťte jich málo a na trhu práce začne být těsno. Některé země to řeší stanovením pevných cílových hodnot nebo limitů (viz Kapitola 2). Ale stanovení cílových hodnot není vždy jasnou záležitostí. Tyto hodnoty patrně z části odrážejí demografické cíle a z části minulou praxi a politická rozhodnutí odvíjející se od toho, co je schopen absorbovat trh práce a co dokáže strávit veřejnost.

... a některé země si předem stanoví své vlastní pevné cílové hodnoty nebo limity, které pak dodržují

Cílové hodnoty a limity mají tu výhodu, že dávají veřejnosti najevo, že je migrace pod kontrolou. Ovšem k zajištění toho, aby vyplnily požadavky domácího trhu práce, je potřeba stanovit tyto hodnoty velmi obezřetně, což není vždy jednoduché. Jedním z rizik je nakupení žádostí v okamžiku, kdy počet způsobilých žadatelů přesáhne počet dostupných míst. Nakupené žádosti pak mohou být zdrojem frustrace, mohou snižovat flexibilitu migračního systému a posloužit pro jinak vhodné kandidáty jako motiv pro nezákonný vstup nebo pobyt.

Dočasná migrace je jednou z metod, jak vyřešit některé požadavky trhu práce...

Některé potřeby trhu práce lze vyřešit pomocí dočasné migrace. Tato praxe se v minulosti zdárně osvědčila, což je důkazem toho, že pokud se všichni zúčastnění včetně zaměstnavatelů podílejí na náboru, a pokud mají pracovníci a zaměstnavatelé šanci se znovu budoucích letech setkat, lze dočasnou migraci zvládat.

... avšak ne ty, kterou jsou trvalé a pravidelně se opakují

Většina zemí upřednostňuje dočasnou migraci pro pracovníky s nízkou kvalifikací, jelikož tato politika je snesitelnější pro skeptickou veřejnost. Takoví pracovníci ale mají sklony se méně přizpůsobovat na pozadí ekonomických změn a jejich integrace je časově náročnější. Není ale pravděpodobné, že trvalé, stále se opakující požadavky trhu práce, lze přijatelně uspokojit cyklickým přicházením a odcházením dočasných pracovníků. Zaměstnavatelé si chtějí spolehlivé pracovníky udržet a ne donekonečna zaškoloovat hordy stále nových. Část migrace pracovníků s nízkou kvalifikací proto musí být trvalá.

Pokud budou pracovní povolení udržována na nízkých počtech na pozadí silné poptávky, vyvstává vysoké nebezpečí nezákonné migrace

Pokud pro pracovníky s nízkou kvalifikací existuje jen malá šance ke vstupu, a neexistuje žádný jiný zdroj nabídky práce, který by jejich potřeby uspokojil, objevuje se vysoké riziko vzniku nezákonné migrace. Stává se to zejména tehdy, pokud je kontrola nezákonné migrace a práce slabá. Odhad některých zemí ohledně počtu obyvatel – migrantů bez povolení se pohybuje nad hranicí 3 % z celkového počtu obyvatel. Nezákonná zaměstnanost ale není nevyhnutelná. Zkušenosti s programy regulace napovídají, že zaměstnavatelé, kteří musí často potenciálním uchazečům nabízet osvědčené nabídky zaměstnání, nemusí upřednostňovat nezákonné pracovníky. S adekvátním programem v oblasti pracovních povolení, který by zajišťoval, že budou povolení vydávána rychle a v dostatečném počtu, by se požadavky zaměstnavatelů mohlo dařit plnit.

Migrace osob s vysokou kvalifikací může pro země původu v rozvojovém světě představovat vážnou ztrátu

Všechny země chtějí migranty s vysokou kvalifikací. Jelikož se prakticky všechny země OECD staly cílovými zeměmi, soutěžení o přilákání a udržení pracovníků zejména s vysokou kvalifikací se bude přiosťovat. Jazyk bude zřetelný problém pro země, jejichž národní jazyky nemají mimo hranice země žádné uplatnění. A dokonce i migranti s vysokou kvalifikací narážejí na trzích práce zemí OECD, kde mají často zaměstnání, které je pod úrovní jejich kvalifikace, na problémy. Vyskytl se rostoucí trend zaměřený na nábor studentů končících studium, kteří mohou pro země původu představovat závažné ztráty, zvláště pak pro malé země, i kdyby tento trend byl spojen se značnými převody financí do zemí původu (viz Kapitola 3). Země OECD potřebují porovnat přínosy tohoto druhu náboru (rychlá integrace) s jakýmkoli efekty spojenými s odlivem mozků, který tento nábor může vyvolat.

Je nutné vést nestrannou veřejnou politiku a diskuzi ohledně mezinárodní migrace...

Obtíže některých zemí s integrací migrantů vedly k regulacím v oblasti vstupu a pobytu a současně k veřejné diskuzi o migraci, která je ambivalentní. Regulace a diskuze, pokud jsou nevyvážené, mohou mít nepříznivé dopady na pokusy přilákat ten druh migrantů, který země potřebuje, a také na integraci stávajících migrantů a jejich potomků. I když mají potenciální migranti široký výběr cílových zemí, trh práce a možnosti uplatnění vzdělání mohou trpět atmosférou, ve které imigranti nemusí pociťovat, že jsou vítáni.

... a země, které uspokojí obě strany mince, se dostanou do popředí

Shrneme-li to, cílové země, které realizují nestranný management migrace, který je jednak přístupný, ale i přísný a v souladu s národními potřebami, se budou nacházet v příznivější pozici při dosahování užítku plynoucího z přínosů mezinárodní migrace.

© OECD 2006

Tento přehled není oficiálním překladem OECD.

Reprodukce tohoto Přehledu je povolena, jsou-li uvedena autorská práva OECD a název původní publikace.

Vícejazyčné přehledy jsou překlady výtahů z publikací OECD původně publikovaných v angličtině a francouzštině.

Jsou zdarma k dispozici v internetovém knihkupectví OECD
www.oecd.org/bookshop/

Více informací získáte na Odboru pro legislativu a překlady při OECD,
Ředitelství pro veřejné záležitosti a komunikaci.

rights@oecd.org

Fax: +33 (0)1 45 24 13 91

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal
75116 Paris
France

Navštivte naši internetovou stránku www.oecd.org/rights/

